

Konzorcij COSEC 2003 – 2011

Analiza stanja in predlog novega poslovnega
modela

Karmen Štular Sotošek

Katja Rapuš

April 2012

Datum javne objave: april 2012

Status dokumenta: končni

Avtorji: **Karmen Štular Sotošek** (Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana, Slovenija)

Katja Rapuš (Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana, Slovenija)

Lektoriranje: Mihaela Kocjančič (Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana, Slovenija)

To delo je izdano pod licenco *Creative Commons*:

“Priznanje avtorstva – Nekomercialno - Brez predelav 2.5 Slovenija”.

Celotno pravno besedilo licence je dostopno na spletni strani: <http://www.creativecommons.si>

ali na poštnem naslovu: *Inštitut za intelektualno lastnino, Streliška 1, 1000 Ljubljana.*

VSEBINA

Povzetek.....	3
1. O dokumentu	
1.1 Namen dokumenta	4
2. Nastanek konzorcija COSEC	
2.1 Ustanovitev in članstvo	5
2.2 Namen in cilji konzorcija.....	5
2.3 Umestitev (pozicioniranje) konzorcija na domačih tleh.....	6
3. Rezultati delovanja	
3.1 Vrste informacijskih virov in njihova vrednost.....	6
3.2 Dostopnost informacijskih virov.....	7
3.3 Sofinanciranje konzorcijskih nakupov (letnih naročnini).....	7
3.4 Statistika uporabe virov in ekonomičnost konzorcija.....	7
3.5 Inovativni model mednarodnega konzorcijskega povezovanja.....	9
4. Izvševanje konzorcijske dejavnosti	
4.1. Vrednost zagotavljanja konzorcijske dejavnosti.....	10
5. Predlog novega poslovnega modela delovanja konzorcija COSEC	
5.1. Potreba po spremembi formalne organizacije in delovanja konzorcija.....	13
5.2 Najpomembnejše spremembe nove pogodbe o delovanju konzorcija COSEC in zakaj bodo omogočile še učinkovitejše delovanje konzorcija.....	13
6. Zaključek.....	15
Viri.....	16
Priloga.....	17

Povzetek

Pričujoči dokument prinaša analizo delovanja konzorcija COSEC v obdobju 2003–2011. Obravnava ustanovitev, njegov namen in cilje ter umestitev konzorcija COSEC na domačih tleh. Osrednji del dokumenta predstavljajo rezultati njegovega dela glede na vrste informacijskih virov, njihovo dostopnost, sofinanciranje, statistiko uporabe virov in ekonomičnost konzorcija ter mednarodno konzorcijsko povezovanje. Posebno poglavje je namenjeno ugotavljanju vrednosti zagotavljanja konzorcijske dejavnosti v Sloveniji. Na podlagi temeljite analize dokument zaključimo s predlogom novega poslovnega modela delovanja konzorcija COSEC, ki predvideva tudi spremembo ustanovitvene pogodbe o delovanju konzorcija COSEC.

Prispevek je javni dokument, ki komurkoli, posebno pa članom konzorcija, nudi možnost pogleda v zgodovino, rezultate dela konzorcija in njegovo vizijo v prihodnje.

Na podlagi tega dokumenta so ustanovitveni člani februarja 2012 podpisali novo pogodbo o delovanju konzorcija COSEC.

1. O dokumentu

1.1 Namen dokumenta

Pričujoči dokument prinaša analizo delovanja konzorcija COSEC v obdobju 2003–2011. Obravnava ustanovitve, njegov namen in cilje ter umestitev konzorcija COSEC na domačih tleh. Osrednji del dokumenta predstavljajo rezultati njegovega dela glede na vrste informacijskih virov, njihovo dostopnost, sofinanciranje, statistiko uporabe virov in ekonomičnost konzorcija ter mednarodno konzorcijsko povezovanje. Posebno poglavje je namenjeno ugotavljanju vrednosti zagotavljanja konzorcijske dejavnosti v Sloveniji. Na podlagi temeljite analize dokument zaključimo s predlogom novega poslovnega modela delovanja konzorcija COSEC, ki predvideva tudi spremembo ustanovitvene pogodbe o delovanju konzorcija COSEC.

Prispevek je javni dokument, ki komurkoli, posebno pa članom konzorcija, nudi možnost pogleda v zgodovino, rezultate dela konzorcija in njegovo vizijo v prihodnje.

Na podlagi tega dokumenta so ustanovitveni člani februarja 2012 podpisali novo pogodbo o delovanju konzorcija COSEC.

Osrednji del dokumenta ima štiri poglavja:

Prvo se ukvarja z zagonom delovanja konzorcija COSEC in njegovo ustanovitvijo. Predstavlja vrste knjižnic, ki so članice konzorcija in podrobno naniza namen in cilje konzorcija. Pri tem poudari njegovo močno vpetost v mednarodno delovanje in pogojenost s konzorcijem eIFL.net ter vključenost v mednarodne programe dostopa do znanja.

Drugo poglavje je namenjeno rezultatom delovanja. Na tem mestu so navedeni vsi viri, ki jih COSEC zagotavlja slovenskim knjižnicam. Na podlagi popisa vseh virov in stroškov zanje smo prikazali skupno vrednost konzorcijskih nakupov v letu 2010 in oceno letnega prihranka javnih sredstev. Poglavje obravnava tudi delež sredstev članov v primerjavi z direktnimi sredstvi ARRS in MK. Ekonomičnost konzorcija utemeljujemo na podlagi rezultatov statistike uporabe posameznih virov. Rezultate upravljanja smo ovrednotili tudi na mednarodni ravni. Poglavje zaključimo s predstavitev inovativnega modela mednarodnega konzorcijskega povezovanja.

Tretje poglavje je namenjeno izvrševanju konzorcijske dejavnosti. Nudi pa podroben prikaz zagotavljanja celovite storitve. Pri tem so prikazani vsi stroški in izdatki, ki jih ima pri tem NUK, ko zagotavlja dnevno izvajanje vseh storitev povezanih s konzorcijem COSEC.

Četrty del dokumenta prinaša razloge za spremembo formalne organizacije in delovanja konzorcija. Podrobno obravnava spremembe ustanovitvene pogodbe in niza dejstva, zakaj naj bi te spremembe omogočile učinkovitejše delovanje konzorcija COSEC v prihodnje.

Dokument prinaša tudi preglednico vseh naročenih podatkovnih zbirk v okviru konzorcija COSEC v finančnem letu 2010.

2. Nastanek konzorcija COSEC

2.1. Ustanovitev in članstvo

Leta 2003 je Narodna in univerzitetna knjižnica na mednarodnem razpisu *Building National Consortium* pri *Open Society Institute* uspešno kandidirala in pridobila sredstva za projekt »*OSI Grants for Library Consortium Building : Slovene Electronic Collections Consortium : COSEC*«. K sodelovanju je povabila še druge osrednje slovenske knjižničarske in znanstvenoraziskovalne organizacije, ki so poleti istega leta uradno ustanovile konzorcij COSEC. Pogodbo o ustanovitvi in delovanju konzorcija COSEC so podpisali:

- Centralna tehniška knjižnica Univerze v Ljubljani
- Institut "Jožef Stefan"
- Narodna in univerzitetna knjižnica
- Univerza v Ljubljani
- Univerza v Mariboru skupaj z Univerzitetno knjižnico Maribor
- Univerza na Primorskem
- Zveza splošnih knjižnic
- Zveza bibliotekarskih društev Slovenije.

Številčna sestava ustanoviteljev je bila jamstvo za raznovrstno članstvo v konzorciju COSEC, ki je že z nakupom prvega nacionalnega informacijskega servisa EBSCOhost pod svojim okriljem združil:

- nacionalno knjižnico
- visokošolske knjižnice
- splošne knjižnice
- specialne knjižnice in
- javne raziskovalne zavode.

Na prvi konstitutivni seji konzorcija leta 2003 je z imenovanjem izvršne direktorice izvrševanje operativnega dela konzorcija prevzela Narodna in univerzitetna knjižnica, saj COSEC v skladu s slovensko zakonodajo ni mogel pridobiti narave pravne osebe.

2.2. Namen in cilji konzorcija

Konzorcij je bil ustanovljen kot podpora izobraževanju, učenju in raziskovanju. Osnovna značilnost konzorcija COSEC je bila delovanje v obliki partnerstva tako na nacionalni kot na mednarodni ravni. **Svojo posebnost je utemeljeval na partnerstvu z ostalimi nacionalnimi konzorciji za pridobivanje informacijskih virov in je z ustanovitvijo postal član največjega mednarodnega knjižničnega konzorcija eIFL.net**, ki ga je prav tako leta 2003 ustanovil *Open Society Institute*. Mednarodna vključenost slovenskega konzorcija je bila jamstvo, da lahko slovenske knjižnice združujejo svojo kupno moč tudi z ostalimi knjižnicami po svetu in tako svojim uporabnikom zagotavljajo kakovostne informacijske vire po najugodnejših cenah. NUK je leta 2004 podpisal z eIFL.net *Pismo o nameri* in tako dolgoročno formaliziral odnose z mednarodnim konzorcijem. Pismo o nameri temelji zlasti na **maksimiranju ugodnosti pri nakupu globalnih podatkovnih zbirk in skupen nastop združenih konzorcijev pri uveljavljanju novih praks na področju informacijskega razvoja knjižnic**.

Osnovni cilji konzorcija so (vse do danes):

- skupno in učinkovito pridobivanje mednarodnih in slovenskih podatkovnih zbirk in drugih informacijskih virov kot podpora izobraževanju, raziskovanju, učenju in splošnemu razvoju Slovenije;
- prehod s tiskanih nosilcev informacij na elektronske;
- napreden dostop do znanja;
- promocija domačega znanja.

2.3. Umestitev (pozicioniranje) na domačih tleh

COSEC je prišel že na razdeljeno slovensko konzorcijsko prizorišče kot tretji, pred njim sta glavne konzorcijske nakupe podatkovnih zbirk izvajala IZUM in CTK. COSEC je svojo posebnost utemeljeval na globalnem partnerstvu in zato dajal prednost nakupom na ravni mednarodnega konzorcija eIFL.net za tiste globalne informacijske vire, ki v slovenskih knjižnicah in javno raziskovalnih ustanovah še niso bili dostopni. Prav ta razlog je narekoval pridobivanje zlasti informacijskih virov s področja družboslovja in humanistike.

COSEC svoje aktivnosti večinoma osredotoča na realizacijo inovativnih programov dostopa do znanja in informacij, ki nastajajo v okviru eIFL.net.

3. Rezultati delovanja

3.1. Vrste informacijskih virov in njihova vrednost

Po osmih letih delovanja konzorcij COSEC omogoča dostop do **29 podatkovnih zbirk**, med njimi je **dostopnih 9.553 znanstvenih revij in 15.982 knjig s celotnimi besedili**. Glavnina nabavljenih virov je s področja **družboslovnih in humanističnih ved**. Glede na odnos med elektronskimi časopisi in naročenimi tiskanimi revijami samo še en vir izkazuje pogojenost e-dostopa z obvezno obnovitvijo tiskanih revij.

Preglednica 1: Število naročenih e-virov letu 2010

Število virov	V letu 2010
Število vseh licenčnih podatkovnih zbirk	29
Število e-časopisov	9.553
Število e-knjig	15.982

Nabavljeni informacijski viri so v letu 2010 **dosegli skupno vrednost 505.857,46 EUR** (Priloga 1, stolpec 6). Ob tem **ocena letnega prihranka** v letu 2010 znaša **skoraj 500.000 EUR javnih sredstev** (Priloga 1, stolpec 7). Evidentni prihranek je rezultat zlasti mednarodnega delovanja v okviru eIFL.net, kjer smo pri določenih nakupih zabeležili tudi do 80-odstotni prihranek glede na začetno ponujeno ceno.

3.2. Dostopnost informacijskih virov

Rezultati konzorcijskih povezav so na voljo številnim ustanovam (Priloga 1, stolpec 4), ki pripadajo:

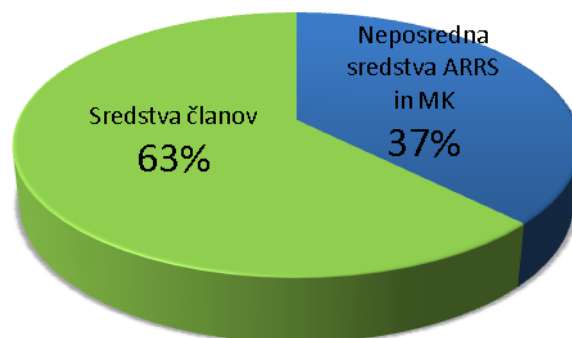
- Univerzi v Ljubljani
- Univerzi v Mariboru
- Univerzi na Primorskem
- Univerzi v Novi Gorici
- samostojnim visokošolskim zavodom (3)
- javnim raziskovalnim zavodom (15)
- splošnim knjižnicam (61)
- specialnim knjižnicam (8)

Glede dostopnosti virov si konzorcij prizadeva, da imajo dostop do posameznega e-vira vse tiste ustanove, ki ga potrebujejo za svoje znanstvenoraziskovalno in izobraževalno delo. Poleg nacionalne licence, ki vključuje vse tipe knjižnic, je v praksi najpogostejša kombinacija na univerzitetni ravni z vsemi štirimi slovenskimi univerzami, skupaj z NUK in CTK ter z javnimi raziskovalnimi zavodi.

3.3. Sofinanciranje konzorcijskih nakupov (letnih naročnin)

Pomembna aktivnost konzorcija je tudi vsakoletno pridobivanje sredstev za plačilo letnih naročnin. Glede na to, da je javna Agencija za raziskovanje Republike Slovenije (ARRS) v zadnjih letih uspešno povečala delež, namenjen konzorcijski nabavi, je tudi COSEC uspel povečati delež namenskih sredstev za realizacijo konzorcijskih nakupov za vse štiri univerze in različne javne raziskovalne organizacije, tako da sodeluje na razpisih ARRS. Za en vir, dostopen v splošnih knjižnicah, pridobi Zveza bibliotekarskih društev Slovenije (ZBDS) namenska sredstva Ministrstva za kulturo. Še vedno pa največ nakupov financiramo s sredstvi, ki jih posamezne članice prispevajo neposredno (Slika 1).

Slika 1: Razdelitev sredstev glede na vir financiranja
licenčnih e-virov v okviru konzorcija COSEC

3.4. Statistika uporabe virov in ekonomičnost konzorcija

Uporaba elektronskih informacijskih virov se nenehno povečuje, s tem pa tudi **ekonomičnost nabave preko konzorcija COSEC**. Povečuje pa se tudi **število članov** posameznih konzorcijskih nakupov, na kar v zadnjih letih vplivajo zlasti prizadevanja ARRS, da bi s povečanjem sredstev konzorcijem

zagotovili dostop širšemu krogu raziskovalcev.

Pomemben je podatek, da prav dva informacijska vira (EBSCOhost in Sage Journals Online), ki ju sofinancirata neposredno ARRS in MK, dosejata tudi zavidljivo ceno vpogleda (= letna naročnina / št. vseh vpogledov v članek) v svetovnem merilu. V odličnih cenah vpogleda – 0,24 EUR in 0,49 EUR (Preglednica 2) – se zrcalita ugodna cena letne naročnine, ki je dogovorjena v okviru mednarodnega konzorcija eIFL.net, in uporaba zbirke na ravni celotne znanstvenoraziskovalne sfere oziroma zainteresiranih uporabnikov na ravni celotne države.

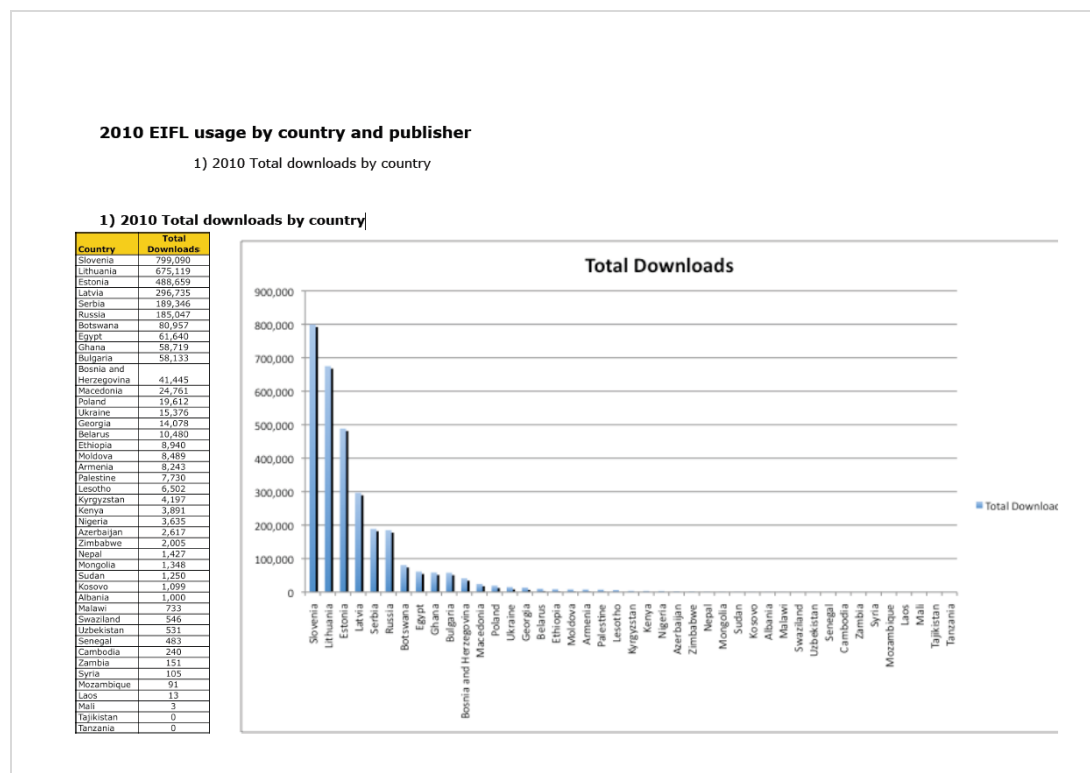
Na rast uporabnosti prav gotovo vplivajo aktivnosti, ki jih izvajamo pod okriljem konzorcija COSEC (predstavitve, izobraževanje, poslovenjenje portalov, orodja za dostop ipd.)

Preglednica 2: Uporaba informacijskih virov, financiranih neposredno s strani ARRS in MK v letu 2010

Vir	Letna naročnina	Št. vpogledov	Cena vpogleda	Sofinancer
EBSCOhost	77.994,72	324.978	0,24 EUR	ARRS +MK
Sage Journals Online	27.182,26	55.474	0,49 EUR	ARRS
Emerald EMX	76.979,67	44.940	1,71 EUR	ARRS

Odlični rezultati upravljanja konzorcija COSEC so prepoznani in ovrednoteni tudi na mednarodni ravni v okviru eIFL.net. V zadnjem merjenju je Slovenija med eIFL-ovimi članicami zasedla prvo mesto glede na skupno število vseh vpogledov v zbirke, ki jih COSEC pridobiva v okviru eIFL.net (Slika 2 in

Preglednica 3) .Slika: 2: Skupno število vpogledov po državah članicah eIFL.net, vir: Statistika eIFL 2010, <http://www.eifl.net>

Preglednica 3: Skupno število vpogledov po državah članicah eIFL.net, vir: Statistika eIFL 2010, <http://www.eifl.net>

Država	Skupno število vpogledov v letu 2010
Slovenija	799.090
Litva	675.119
Estonija	488.659
Latvija	296.735
Srbija	189.346
Rusija	185.047
Bocvana	80.957
Egipt	61.640
Gana	58.719
Bolgarija	58.133
BIH	41.445

3.5. Inovativni model mednarodnega konzorcijskega povezovanja

Konzorcij COSEC svojo dejavnost zelo uspešno dnevno usklajuje in nadgrajuje z aktivnostmi mednarodnega konzorcija eIFL v okviru treh programov:

EIFL-Licensing: pogajanje, licenciranje in pridobivanje podatkovnih zbirk skupaj s 43 konzorciji po svetu. V okviru tega programa COSEC zagotavlja večino svoje informacijske ponudbe in zanj predstavlja poglavitni vir prihranka finančnih sredstev (Priloga 1, stolpec 7). Izmenljivost informacij (kot na primer cenovnih modelov, rezultatov statistike uporabe) je na tej stopnji delovanja ključna;

EIFL-OA (Open Access): prost dostop do dosežkov domačega znanja zahteva veliko časa in potrpežljivosti, začne se z ozaveščanjem in konča z ustanovitvijo nacionalnega repozitorija. Slovenija s pomočjo tega eIFlovega programa že nekaj let pospešeno deluje zlasti na področju promoviranja tega novega modela znanstvenega komuniciranja;

EIFL-IP (Intellectual Property): z dvema slovenskima predstavnikoma v programu, namenjenem avtorskim pravicam v knjižnicah, sodelujemo pri vseh globalnih prizadevanjih pri spremembi avtorskopravne zakonodaje za boljši dostop do znanja.

4. Izvrševanje konzorcijske dejavnosti

4.1. Vrednost zagotavljanja konzorcijske dejavnosti

Široka dostopnost različnih kakovostnih informacijskih virov, njihova visoka uporaba, ekonomske letne naročnine, uspešna realizacija inovativnega poslovnega modela mednarodne konzorcijske nabave zahtevajo hkratno izvajanje številnih nalog (Preglednica 4). Dnevno jih zagotavlja Narodna in univerzitetna knjižnica in predstavljajo za vse sodelujoče knjižnice in druge javne ustanove zlasti:

- celovite storitve;
- prihranek njihovih finančnih sredstev in delovnega časa.

Ob zaključku projekta »OSI Grants for Library Consortium Building : Slovene Electronic Collections Consortium : COSEC« konzorcij v skladu s slovensko zakonodajo ni imel statusa pravne osebe ter zato ni razpolagal s prepoznavnimi korporacijskimi elementi, kot so na primer lastna delovna sila, namenska finančna sredstva, samostojna spletna domena ipd.

NUK je prevzel izvrševanje operativnega dela konzorcija z vso skrbnostjo dobrega gospodarja. Od prvega dne delovanja je konzorciju zagotavljal osnovne pogoje za sodobno delo (delovne prostore in informacijsko infrastrukturo) in za to potreben kader, čeprav NUK ni za to nikoli dobil namenskih sredstev oziroma v ta namen sistematiziranih delovnih mest. Tudi v ustanovitveni pogodbi načrtovanega sistema članarin nismo realizirali, kar pomeni, da tudi iz tega naslova NUK ni bil deležen kakršnega koli finančnega sodelovanja ustanovitvenih partnerjev oziroma članov za vsakodnevno delo konzorcija. Dela iz naslova pravne, računovodske, referalne, informacijske, nabavne, komunikacijske, izobraževalne in razvojne dejavnosti je v vseh teh letih zagotavljal z obstoječimi kadri, ki konzorcijsko delo praviloma opravljajo kot eno izmed nalog znotraj svojega področja dela. Neposredno ali posredno dela s konzorcijem razpršeno opravlja več oseb, ki skupaj predstavljajo delo v vrednosti 5 FTE (Preglednica 4).

Preglednica 4: Storitve, ki jih zagotavlja NUK, za potrebe COSEC

Storitve, ki jih zagotavlja NUK, za potrebe COSEC	Vrednost v FTE
Oblikovanje politike e-virov na podlagi potreb članov	0,05
Predstavitve in testiranje novih produktov in storitev ter spremljanje ponudbe na trgu	0,11
Dogovarjanje in pogajanje s ponudniki e-vsebin	0,90
Pridobivanje finančnih sredstev za sofinanciranje e- virov	0,08
Licenciranje in druge pravne rešitve	0,50
Računovodske storitve	0,01
Priprava cenovnih modulov za e-vire, ki niso centralno financirani	0,01
Zagotavljanje dostopa (tudi oddaljenega) do naročenih informacijskih virov (konfiguracija, pridobivanje parametrov, upravljanje z IP-ji, vzdrževanje, odpravljanje napak, celovita informacijska podpora ipd.)	1,10
Komuniciranje s člani konzorcija in za potrebe konzorcija (sestanki, distribucijske liste, telefonski pogovori, spletna stran, zgibanke, obvestila v strokovnih publikacijah)	1,20
Izvajanje progama eifl.net na nacionalni ravni: EIFL-Licensing: eIFL negotiates EIFL-OA: Open access EIFL-IP: Copyright and libraries:	0,45
Izobraževanje in usposabljanje za delo s podatkovnimi zbirkami	0,20
Evaluacija zbirk in izdelava statistike uporabe (priprava letnih poročil in programov, vzpostavljanje statističnih parametrov, distribucija rezultatov)	0,40
Administrativna podpora	0,01
SKUPAJ	5,02

NUK krije tudi stroške članstva konzorcija COSEC v eIFL.net, in sicer v obliki članarin; do danes so znašali skupaj 32.933 EUR (Preglednica 5).

Preglednica 5: Članarina Slovenije v konzorciju eIFL.net, ki jo v celoti plača NUK

Leto	Članarina eIFL.net za Slovenijo
2005	2.710 EUR
2006	4.070 EUR
2007	5.420 EUR
2008	5.000 EUR
2009	5.125 EUR
2010	5.304 EUR
2011	5.304 EUR
SKUPAJ	32.933 EUR

Preglednica 6: Ocena Stroškov NUK za zagotavljanje konzorcijske dejavnosti na letni ravni

Stroški NUK za delovanje konzorcija	Na letni ravni
Materialni stroški	24.000 EUR
Stroški dela	144.000 EUR
SKUPAJ	168.000 EUR

Na podlagi Preglednic 5 in 6 lahko ocenimo, **da je NUK v 8 letih izvajanja konzorcijske dejavnosti za to namenil 1.376.933 EUR.**

5. Predlog novega poslovnega modela delovanja konzorcija COSEC

5.1. Potreba po spremembi formalne organizacije in delovanja konzorcija

Od ustanovitve naprej člani konzorcija opozarjajo na neskladje med potrebami članic in formalno organizacijsko strukturo konzorcija. Ob ustanovitvi imenovan upravni odbor konzorcija COSEC v praksi nikoli ni poskušal omogočiti realizacije nalog, ki so zapisane v ustanovitvenem aktu. Nedelovanje upravnega odbora še boljše označuje podatek, da se je uradno zadnjič sestel v začetku leta 2004.

Kljub temu pa v praksi od samega začetka potekajo srečanja članov ustanov, ki se odvijajo na podlagi pridobivanja oziroma upravljanja konkretnega informacijskega vira.

Novi pogoji financiranja licenčnih znanstvenih vsebin so zahtevali tudi drugačno vsebino povezav in tipologijo članov, kot jo predvideva obstoječa pogodba. V zadnjih letih novi člani namreč praviloma prihajajo tudi iz vrst javnih raziskovalnih zavodov.

Zaradi konkretnih potreb članov konzorcija po nabavi novih virov, pogodbenih določil, h katerim smo zavezani z večletnimi pogodbami, in vključenosti COSEC v mednarodno konzorcijsko poslovanje, je NUK na podlagi lastne pobude in ob pomoči članov, kljub odsotnosti delovanja upravnega odbora, z zavzetostjo dobrega gospodarja od ustanovitve opravljal kolikor toliko nemoteno osnovno dejavnost konzorcija.

Zaradi omenjenega razkoraka med ustanovitvenim aktom in uveljavljeno prakso vsakodnevne dela konzorcija, spremenjenih družbenih potreb znotraj strokovne skupnosti in na strani financerjev ter večinskega financiranja NUK za delovanje konzorcija predlagamo posodobitev pogodbe o delovanju konzorcija.

5.2. Najpomembnejše spremembe nove pogodbe o delovanju konzorcija COSEC in zakaj bodo omogočile še učinkovitejše delovanje konzorcija

Z novo pogodbo bomo bistveno poenostavili organizacijsko strukturo konzorcija, ki se je v praksi izkazala kot preveč toga in zato neučinkovita za izvajanje konkretnih nalog.

Koordinacija konzorcija bo z novo pogodbo uradno pripadala Narodni in univerzitetni knjižnici (NUK), ki tako postane koordinator konzorcija tudi na formalni ravni. Koordinator z novo pogodbo zlasti:

- predstavlja in zastopa konzorcij;
- usmerja in koordinira delo in poslovanje konzorcija;
- spremlja in analizira potrebe konzorcijskih partnerjev;
- skupaj z zainteresiranimi članicami konzorcija oblikuje politiko nabave e-virov;
- se dogovarja s ponudniki informacijskih virov o pogojih in drugih vprašanih pridobivanja informacijskih virov;
- sklepa pogodbe in druge pravne posle v zvezi s pridobivanjem in uporabo informacijskih virov;
- si prizadeva za pridobitev finančnih sredstev za nabavo informacijskih virov;
- pripravlja letni program in letno poročilo o pridobivanju informacijskih virov v okviru Programa dela NUK in Poročila o delu NUK;
- opravlja izobraževalne, evalvacijske, administrativne, tehnične, pravne, računovodske in druge storitve za konzorcij;
- zagotavlja materialne in delovne pogoje za nemoteno delovanje konzorcija;
- opravlja dela, povezana s članstvom v eIFL.net, in zagotavlja sredstva za letno članarino.

Druge pogodbene spremembe:

- ukinitev upravnega odbora in mesta izvršnega direktorja, ker operative naloge izvaja koordinator konzorcija, ki tudi zagotovi sodelovanje ostalih ustanov, katerih vloga bo realizirana v okviru konkretnih konzorcijskih nakupov in aktivnosti;
- za pridobitev konkretnega informacijskega vira zainteresirane ustanove ob sklenitvi licenčne pogodbe s ponudnikom med seboj uredijo odnose s pogodbo ne glede na to, iz katerega vira je (so)financirana podatkovna zbirka;
- sprememba principa članstva v konzorciju: ni več predvideno formalno članstvo, namesto tega konzorcij brez posebnih formalnosti poleg pogodbenih strank (»ustanoviteljev«) združuje in povezuje tudi druge pravne osebe javnega prava, ki opravljajo javno službo (npr. knjižnice, javne raziskovalne zavode, univerze in druge izobraževalne organizacije itn.) in katerih dejavnost je financirana z javnimi sredstvi ter so zainteresirani za pridobitev konkretnega informacijskega vira;
- ukinitev statuta članarin, ki v praksi nikoli ni bil realiziran, kar pomeni, da članstvo v konzorciju postane brezplačno tudi na formalni ravni.

Nova pogodba razvezuje obveznosti in dolžnosti tiste člane upravnega odbora, ki do danes v konzorciju COSEC niso prepoznali koristi in so, kljub določilom pogodbe, zaobšli delovanje v okviru konzorcija.

Menimo, da bodo navedene formalne spremembe ustanovitvene pogodbe pripomogle k bolj preglednemu in zakonitemu delovanju vseh zainteresiranih. Z novo pogodbo bomo uspešnemu večletnemu delu z merljivimi rezultati pridali še nujno potreben posodobljen pravno-formalni temelj. Hkrati pa bo spremenjena pogodba skladna s sodobnimi poslovnimi in partnerskimi modeli na področju zagotavljanja dostopa do znanja v Sloveniji.

6. Zaključek

Dokument je nastal zaradi prikaza delovanja konzorcija COSEC od njegove ustanovitve do danes. Na podlagi pretekle analize delovanja konzorcija COSEC je pokazal možnosti in potrebe po spremembi formalnega delovanja konzorcija. Pri tem je pomembno, da dokument prinaša vrsto ugotovitev, ki služijo vizioniranju prihodnosti konzorcija COSEC. Zlasti je pomembno, da dokument beleži in razkriva mednarodno povezanost konzorcija COSEC, podrobno predstavi vire in delež sofinanciranja različnih deležnikov ter uporabo najbolj popularnih znanstvenih informacijskih virov s področja družboslovja in humanistike v Sloveniji. Na podlagi poglobljene analize ugotavlja, da največ finančnih sredstev za nakup informacijskih virov v okviru konzorcija COSEC prispevajo člani neposredno. Najbolj so uporabljeni tisti viri, ki jih financira ARRS, saj so pri teh virih cene vpogleda v posamezen dokument zelo nizke. Pri zagotavljanju konzorcijske dejavnosti smo ugotovili, da kljub številnim ustanoviteljem zagotavlja glavnini konzorcijskega dela NUK s svojo številno ekipo. Potreba po spremembi delovanja konzorcija izhaja zlasti iz razkoraka med ustanovitvenim aktom in uveljavljeno prakso vsakodnevnega dela. Zato nova pogodba poenostavlja formalno organizacijsko strukturo konzorcija, ki naj bi sprostila izvajanje konkretnih nalog, z novo pogodbo pa koordinacija konzorcija tudi uradno pripade NUK.

Na podlagi ugotovitev, ki jih prinaša pričujoči dokument, so vsi ustanovitveni člani februarja 2012 podpisali tudi novo pogodbo o delovanju konzorcija COSEC.

Viri

eIFL. Knowledge without boundaries, www.eifl.net.

Konzorcij COSEC, www.nuk.uni-lj.si/cosec.html.

MANDELJ, T., Pušnik, M. in Južnič, P. Konzorcijsko delovanje in sredstva za mednarodno znanstveno literaturo in baze podatkov v Sloveniji za leto 2010 / Tilen Mandelj, Miro Pušnik, Primož Južnič. - Tabele. - Dostopno tudi na: <http://revija-knjiznica.zbds-zveza.si/lzvodi/K1003/Mandelj-Pusnik-Juznic.pdf>. - Bibliografija: str. 49-51. V: Knjižnica. - ISSN 0023-2424. - Letn. 54, št. 3 (okt. 2010), str. 35-52.

ŠTULAR Sotošek, Karmen. Informacijska ekonomija in povezovanje knjižnic = Information economy and library cooperation / Karmen Štular Sotošek. - Besedilo v slov. - Bibliografija: str. 155-156. V: Vloga specialnih in visokošolskih knjižnic v procesu evropske integracije / 10. strokovno posvetovanje specialnih knjižnic in 3. strokovno posvetovanje visokošolskih knjižnic z mednarodno udeležbo, Ljubljana, 18.-19. november 2004 = 10th Slovenian Conference of Special Libraries and 3rd Slovenian Conference of Academic Libraries with International Attendance, Ljubljana, November 18-19, 2004. - Ljubljana : Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, 2004. - ISBN 961-90557-6-4. - Str. 149-156.

ŽAUCER, Matjaž. Odgovor na odziv dr. Alenke Šauperl z dne 12. 12. 2007 / Matjaž Žaucer. - Dostopno tudi na: <http://revija-knjiznica.zbds-zveza.si/lzvodi/K0801/zaucer.pdf>. - Odzivi na članek M. Žaucerja "Nujnost racionalizacije postopkov in dela v knjižnicah" (Knjižnica, 51 (2007) 3-4, 195-210). - Bibliografija: str. 138. V: Knjižnica. - ISSN 0023-2424. - Letn. 52, št. 1 (jun. 2008), str. 135-138.

PRILOGA 1: Preglednica naročenih podatkovnih zbirk v okviru konzorcija COSEC v finančnem letu 2010

št.	Naslov e-vira	Obdobje naročnine	Konzorcijski člani	Prihranek v letu 2010*	Plačnik v letu 2010
1.	APS Journals	2003-2011	NUK, CTK, 11 knjižnic UL, UM, UP, UNG in en JRZ	18.110,00 EUR	NUK
2.	Anthrosource	2009-2011	NUK in UL	218,25 EUR	NUK in FDV
3.	CINAHL with Full Text	2004-2011	2 visokošolski knjižnici UM, 1 visokošolska knjižnica UL in 2 JRZ	3.568,35 EUR	Visokošolske knjižnice in JRZ
4.	Communication and Mass Media Complete	2006-2011	NUK in UL, UM	2.166,95 EUR	NUK, FDV, FF in UM
5.	Ebrary – e-books	2009-2011	NUK, CTK in UL	7.620,68 EUR	NUK
6.	EBSCOhost Research Databases z nadgrajeno zbirko <i>Academic Search Complete</i>	2001-2012	NUK, CTK in UL, UM, UP in UNG, splošne knjižnice, 11 JRZ	201.458,12 EUR	NUK iz namenskih sredstev ARRS in ZBDS iz namenskih sredstev MK
7.	Emerald Management Extra	2002-2011	NUK, CTK in UL, UM in UP	14.000,00 EUR	NUK iz namenskih sredstev ARRS
8.	Encyclopedia Britannica Online Academic Edition	2008-2012	NUK in UL, dve splošni knjižnici	838,65 EUR	UL in splošne knjižnice
9.	IUS INFO in EURO IUS INFO	2004-2011	NUK, CTK in 12 knjižnic UL, UM in UP	8.132,14 EUR	NUK
10.	Keesing's World Archive	2009-2011	NUK in UL	3.333,80 EUR	NUK
11.	LRC	2005-2011	UL in UM	760,00 EUR	NUK in UM
12.	MLA	2005-2011	UL in UM		
13.	Naxos Video Library	2010-2011	NUK in UL	140,00 EUR	NUK in visokošolske knjižnice
14.	Oxford English Dictionary Online	2002-2011	NUK, CTK in UL, UM, en JRZ, 4 splošne knjižnice	2.134,27 EUR	UL
15.	Berg Fashion Library	2010-2011	Ena splošna knjižnica znotraj širšega konzorcija nabave 6- virov založbe Oxford	1.449,59 EUR	Splošna knjižnica
16.	Grove Art	2003-2011	NUK in UL, UM, 7 splošnih knjižnic	1.551,11 EUR	UL, UM in splošne knjižnice
17.	Grove Music	2003-2011	NUK in UL, UM, 9 splošnih knjižnic	1.545,68 EUR	UL, UM in splošne knjižnice
18.	Oxford Reference Online	2002-2011	NUK, CTK in UL, UM in 7 splošnih knjižnic	6.158,54 EUR	UL, UM in splošne knjižnice
19.	Oxford Scholarship Online	2002-2011	NUK, CTK in UL, UM	7.090,81 EUR	UL in UM

20.	Oxford Journals Online	2009-2011	NUK, CTK in UL	65.851,12 EUR	NUK
21.	Political Science Complete	2010	NUK in UL	1.080,00 EUR	NUK in FDV
22.	PsycArticles	2005-2013	NUK, 4 knjižnice UL in 3 knjižnice UM	5.111,19 EUR	NUK in visokošolske knjižnice
23.	PsycBooks	2005-2013	NUK, 4 knjižnice UL		
24.	PsycInfo	2005-2013	NUK, 4 knjižnice UL		
25.	PsycIndexplus	2005-2011	NUK , 4 knjižnice UL	673,50 EUR	FF
26.	SAGE Journals Online	2006-2011	NUK, UL, UM, UP in 4 JRZ	77.292,98 EUR	NUK iz namenskih sredstev ARRS
27.	SocINDEX with Full Text	2008-2011	NUK in UL, UM	1.684,55 EUR	NUK in FDV
28.	Tax-Fin-Lex	2009-2011	NUK, UP, ena visokošolska knjižnica UM in 6 splošnih knjižnic	12.956,31 EUR	NUK
29.	Who's who in Who was who	2009-2011	4 splošne knjižnice	160,35 EUR	Splošne knjižnice
				445.086,94 EUR	

Legenda:

NUK – Narodna in univerzitetna knjižnica

CTK – Centralna tehniška knjižnica Univerze v Ljubljani

FDV – Fakulteta za družbene vede Univerze v Ljubljani

FF – Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani

UL – Univerza v Ljubljani

UM – Univerza v Mariboru

UP – Univerza na Primorskem

JRZ – Javni raziskovalni zavod

*Prihranek v letu 2010 je rezultat razlike med *Izhodiščno ceno v letu 2010* in *Končno ceno v letu 2010*, ki sta v nekaterih primerih zaradi licenčnih določil pogodb z založniki zaupne narave, zato jih na tem mestu ne moremo javno navesti.